

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussekttsiooni juhataja J. Janusson

Sekttsiooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussekttsiooni juhataja J. Kurkus

Sekttsiooni nõukogu esimees Prof. P. Kõpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 4

Tallinn, 24. jaanuaril 1939

V aastakäik

SISU:

	Lk.
PÖLLUMAJANDUS	
Kanamunatoodang ja -larvitus	62
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Eesti ühistegelik piiritustööstus	64
Paberi- ja paberitoodete formaatide normimine	65
Lühiuudiseid	66
LAEVANDUS	
Tallinna sadama tegevus det. ja 1938. a.	68
Laevade müügiturg	68
HINNAD	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	70
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	69
Kaselliturg	69
Põllumajanduslik väljavedu	71
Peekoniturg	71
Tapaloomade ja lihaturg	71
Toornahkade turg	72
Kanamunaturg	72
Piimaturg	73
Linaturg	73
Kartuliturg	74
Aedviljaturg	74
Kalaturg	75
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	76
VALISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Rahvusvahelise Põllumajandusinstituudi nisu- statistika andmeid	77
Itaalia majandus aastavahetusel	78
Rootsi väljavaateid sulfaatselluloositurul	80
Läti kaubalaevastiku suurenemine	80
Teravilja kokkuost riigi poolt	80

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
Egg Production and Consumption	62
INDUSTRY AND TRADE	
Estonian Cooperative Spirit Industry	64
Standardisation of Paper and Paper Products Dimensions	65
Sundry Information	66
SHIPPING	
Tallinn Harbour in Dec. and Annual Data	68
Sales of Ships	68
PRICES	
Prices and Quotations	70
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	69
Caseine Market	69
Exports of Agricultural Products	71
Bacon Market	71
Cattle and Meat Market	71
Rawhide Market	72
Egg Market	72
Milk Market	73
Flax Market	73
Potato Market	74
Vegetable Market	74
Fish Market	75
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	76
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Wheat Statistics of International Agricultural Institute	77
Italian Economy	78
Sweden's Prospects on Sulphate-Cellulose Market	80
Increase of Latvian Merchant Marine	80
State Purchase of Grain	80

PÖLLUMAJANDUS

KANAMUNATOODANG JA -TARVITUS.

EGG PRODUCTION AND CONSUMPTION.

P. Kind.

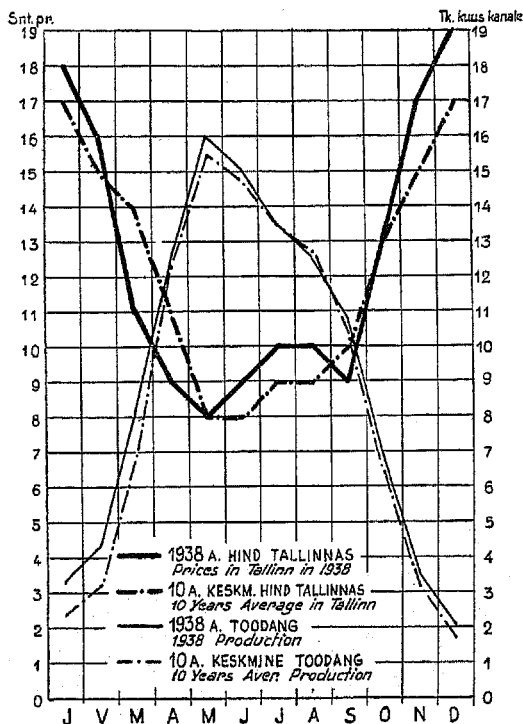
Kanapidamine on arenenud meil viimasel ajal peagu pidevalt tõususuunas. 10 a. tagasi arvestati kanade arvu 853,3 tuh., 1938. a. — 1363,0 tuh., suurenedes seega 59,7%. M. a. kohta võib tähendada veel, et muude lindude arv näitas tagasiminekut, kuna kanade arv suurenes, millest võib järeleda, et kanapidamine on laienenud meie kodulinnupidamise alal ka viimasel aastal. Kodulindude üldarv oli 1937. a. 1606 tuh. ja 1938. a. — 1596 tuh., seega vähenenud 0,6%, kuna kanade arv suurenes e. a. 1350 tuh-lt 1363 tuh-le, s. o. 0,9%.

Maade järgi oli kanade arv suurim Virumaal, seetõttu kujunes ka kanamunade toodang seal suurimaks. Munatoodangus kana kohta maade järgi ei ole suuri erinevusi, sest pidamistingimused laiemas ulatuses on üle riigi kaunis ühtlased, kuigi nad on viimasel ajal paranenud. On ehitatud uusi kanalaid, samuti on parandatud ka kanade tõulist väärtust paremate sugulindude sisetoomisega. Pealeselle on aga omad kanade sugulavad leivanud väga laialulatuslikult sugukanu ja nende mune. Kamalate ehitamine ja korralikud pidamistingimused peaksid tulevikus kanamunatoodanguid, millised talvekuil on tunduvalt madalamad suviseist, märgatavamalt parandama. Talviste madalate toodangute peamiseks põhjuseks on kanade ebasobivad eluruumid ja sellega seoses muud pidamistingimused. Nagu teada, peetakse kanu talvel mitmel pool muude loomade seas, kusjuures ruumid on sageli külmad ja pimedad. Ülevaate kanamunatoodangu liikumisest aasta jooksul annab diagramm, kus on kõrvutatud keskmised kuutoodangud 1938. a. viimase 10 a. keskmiselt. Kanamunatoodang m. a. liikus üldjoonis samaselt nagu viimase 10 a. keskmiseltki, kuna toodangu kõverad liiguvad peagu rööbiti. Nende kõverate vaatlemisel väärub märkimist asjaolu, et toodangute kõver 1938. a. talvekuil püsib kõrgemal viimase 10 a. keskmiste toodangute kõverast. 1938. a. keskmine toodang kana kohta on

5,8% kõrgem viimase 10 a. keskmisest, kuid üksikute kuude järgi võib märkida, et m. a. jaan. ja veebr. tõusis keskmine toodang kana kohta 37,5% kõrgemale viimase 10 a. keskmisest, märtsis — 20,6%, aprillis — 3,3%, mais — 3,2%, juunis — 2,0%, juulis oli võrdne viimase 10 a. keskmisega ja augustis osutus 0,8% madalamaks; sealt peale olid m. a. toodangud kana kohta jällegi suuremad viimase 10 a. keskmisest ja nimelt: sept. — 3,8%, okt. — 4,7%, nov. — 9,4% ja dets. — 23,5%. M. a. kanamunatoodangu suurenemine teostus seega peamiselt talvekuil, mida peame eriti rõhutama kui edusammu kanapidamise alal. Vaadeldes aga mõlemaid toodangu kõveraid peab siiski märkima nende langust madalale talvekuil. Jaan., veebr., nov. ja dets. toodangud on alles siiski väga madalad. Jaan. oli munatoodang kana kohta m. a. 3,3 muna viimase 10 a. keskmise 2,4 muna vastu, veebr. — 4,4 viimase 10. a. keskmise 3,2 vastu, nov. — 3,5 viimase 10 a. keskmise 3,2 vastu ja dets. — 2,1 viimase 10 a. keskmise 1,7 vastu. Kevadtalvel ilmneb munatoodangu suurem tõus märtsis, märtsi keskpaiku, kui ilmad hakkavad tunduvalt soojenema ja päevad pikenevad. Üldiselt on munatoodangud kuukeskmiselt madalamad dets. ja sealt edasi tõusevad aeglaselt, kuna märtsis suurenevad toodangud väga märgatavalt. Peale soojuse ja valguse, mis kanade munatoodanguile mõjub tõstvalt, avaldub omajagu ka asjaolu, et kevadtalvel e. a. noored kanad hakkavad järkjärgult munema järjest rohkem esimest korda. M. a. märtsis oli keskmine toodang kana kohta 3,2 muna viimase 10 a. keskmise 6,8 vastu, apr. — 12,7 viimase 10 a. keskmise 12,3 vastu, mais — 16,0 viimase 10 a. keskmise 15,5 vastu. Mais on keskmised toodangud kana kohta suurimad kogu aasta jooksul, mida näeme ka kõrvaltoodud diagrammist m. a. kui ka viimase 10 a. keskmiste toodangute kohta. Juunis algab toodangute langus, mis kestab kuni aasta lõpuni, M. a. juunis oli kesk-

Kanamunade toodang ja hinnad.

Egg Production and Prices.

mine toodang kana kohta 15,1 muna viimase 10 a. keskmise 14,8 vastu, juulis — 13,5, olles võrdne viimase 10 a. keskmisega ja aug. — 12,6 viimase 10 a. keskmise 12,7 vastu, sept. — 10,8 viimase 10 a. keskmise 10,4 vastu ja okt. — 6,7 viimase 10 a. keskmise 6,4 vastu.

Viimase 10 a. keskmiselt saadi kana kohta 102,9 muna aastas, 1938. a. toodang tõusis 108,9 munale, olles seega 5,8% kõrgem viimase 10 a. keskmisest. Sõltuvalt suuremast kanade arvust ja kõrgemast keskmisest toodangust tõusis kanamunade kogutoodang m. a. kõrgemale kui kunagi varem. Kanamunade kogutoodang tõusis 1938. a. 148,4 milj. e. a. 146,4 milj. ja viimase 10 a. keskmise 108,2 milj. muna vastu, seega osutus m. a. kanamunatoodang 1,4% suuremaks e. a.-st ja 37,2% suuremaks viimase 10 a. keskmisest kanamuna kogutoodangust.

Sõltuvalt kanamunatoodangu suurest se-

soonsusest näitavad ka kanamunahinnad suuri kõikumisi aasta kestel. Sõltuvalt suuremast munatoodangust kevadkuul ja suve algul langevad sel ajal kanamunade hinnad siseturul madalale, seevastu talvekuul, mil toodangud on väikesed, tõusevad aga hinnad kõrgele. Säärasest seisundist tingituna ei saa kanapidajad seda tulu, mida oleks võimalik saada aasta keskmiste hindade alusel, sest enamuse toodangust saadakse munahindade madalseisujal kevadkuul ja suvel, kuna talvekuul ei ole mune tarvilisel määral müüa, kui hinnad on kõrged.

1938. a. keskmiselt maksusid kanamunad Tallinna turul 12,4 s paar, kuna kuude järgi oli munahinna kõikumine väga suur. Kõrgeimale tõusis munahind det. — 19 s. paar ja oli madalaim mais — 8 s. paar, seega on munade hinna madal- ja kõrgseisu vahe rohkem kui kahekordne. Viimase 10 a. keskmiselt maksusid kanamunad 12 s. paar, kuid munahindade kõikumine kuude järgi on sama nagu 1938. a. 10. a. keskmiselt oli kanamunade hind Tallinna turul kõrgeim jaan. ja det. — 17 s. paar ja madalaim mais ja juunis — 8 s. paar. Piltliku ülevaate kanamunahindade ja toodangu liikumisest annab eeltoodud diagramm, millest nähtub, et toodang ja hinnad liiguvad vastupidises suunas.

Enamuse kanamunatoodangust tarvitatakse siseturul, kuna väiksem osa veetakse välja. Viimase 10 a. keskmiselt oli kanamunatoodang 108,2 milj. muna, sellest veeti välja 32,1 milj. muna, s. o. 29,7% ja sisetarvitamiseks tarvitamiseks mitmesuguseiks tarbeiks jäi 76,1 milj. muna ehk 70,3% toodangust. M. a. veeti kanamune välja 40,9 milj. s. o. 27,6% kogutoodangust. M. a. kanamunade väljavedu näitas tõusu võrreldes e. a.-ga. 1937. a. veeti kanamune välja 40,4 milj., seega oli 1938. a. väljavedu 0,5 milj. muna suurem. Suurim oli kanamunade väljavedu viimasel aastakümnel 1935. a., mil veeti välja 48,0 milj. muna.

Kanamunade tarvitus elaniku kohta viimasel aastal on suurenenud märgatavalt. Kanamunade sissevedu kui säärane puudub meil täielikult ja kuigi üksikult aastal on

toodud sisse mõned kg kanamune, siis ainult sugumunadena. Arvates maha sisemaisest tarvitusest hauduma pandud munade kogus saame tarvitamiseks jäänud munade

koguse, mis oli ca 105,0 milj. Jagades tarvituseks jäänud kogust elanike arvuga saame keskmise tarvituse elaniku kohta, mis oli m. a. 92,8 muna.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

EESTI ÜHISTEGELIK PIIRITUSTÖÖSTUS. ESTONIAN COOPERATIVE SPIRIT INDUSTRY.

M. Kitsnik.

Vabadussõja lõppedes langesid meie üldise maareformi teostamisel ja suurmaapidamise ümberkorraldamise juures vabariigi valdusse koos muude põllumajanduslike tööstustega ka endised piiritustehased, arvuult ligi 300.

Põllutöoministeerium tuli otsusele, et endiste piiritustehaste uuteks kasutajajaks sobivad kõige enam seks otstarbeks moodustatud ühised, milliste ümber koondusid tegelikud põllumehed-kartulikasvatajad, kelledel piiritustööstuse kui tähtsama kartulisaagi realiseerimisvõimaluse vastu pidi tekkima kõige elavam huvi.

1920/21. a. kartuliühingute ellukutsumise ja organiseerimise algatuse teostajaks sai toleaaegne ühistegevuse keskkohd — E. Ühistegeline Liit. Peagi leitakse, et kartuliühingud, millised on piiritustööstuse alal kogemusita, ei saa edukalt tegutseda oma keskkohata, ja nii moodustati ühingute esindajaist juba 1921. a. Kartuliühingute Liit, millise juhtimisele ja korraldamisele ühistegelik piiritustööstus läks üle.

Kuna sõja-aastail, mil piiritustehased seisisid tegevuseta, tarvitati kõik alkoholitagavarad ja nõudmine piirituse järele oli elav isegi väljaspoole Eestit, kujunesid esimesed sõja järelaastad piiritustööstureile väga tegevusrikkaks. Sellega on seletatav elavus piiritustööstuse alal. Juba esimesel hooajal 1921/22. a. tegutses 70 ühisust ja 1922/23. a. tõusis nende arv juba 105-le, 1923/24. a. tõusis ühisuste arv haripunktile — 110-le, ühtlasi tegutses tol hooajal 200 p.-tehast. Kuna ühingute kõrval ka paljud eraisikud, kes p.-tööstuse vastu tundsid huvi, mu-

retsesid endile piiritustehaste kasutamiseõiguse, ei saanud piiritustööstus koguulatuses siirduda ühistegevuse valdusse. Seejuures kujunes suhe sääraseks, et umbes 2/3 tehaseist kuulus ühistegevuse ja 1/3 eraisikute valdusse, pealeselle on rida tehaseid riigimõisade, maavalitsuste ja põllutöökoolide kasutamisel. Sääraselt on see suhe jäänud tänini püsima.

Piiritustööstuse õitseajad ei jäänud aga kuigi kauaks paika pidama. 1925/26 ja järgmisil aastail kahanesid siseturutarve ja eksportvõimalus iga aastaga. Paljud ühised, veel enam aga eraisikud, lugesid kasulikumaks tööstusi likvideerida. Siit peale algas töötavate piiritustehaste arvu vähenemine. 1925/26. a. oli neid 187, 1926/27 — 165, 1927/28 — 153, 1928/29 — 130, 1931/32 — juba 128 tehast. Ühisuste arv oli 1925/26. a. 105, 1926/27 — 95, 1927/28 — 90 ja viimaseil aastail — 81.

Piiritustoodang.

Spirit Production.

Hooajad Season	Tehaste üldarv Total Number of Distilleries	Ühisuste teha- sed — Coop- erative Dis- tilleries	Toodang (1000 l. alkoholi) Output (in 1000 Alc. Lit.)	Sellest ühi- suste toodang dang*) Thereof Out- put of Coop. Distilleries	%
			Üldine too- dang*) Total Out- put		
1937/38	129	81	7 902	5 200	65,8
1936/37	129	81	5 913	3 500	65,9
1935/36	129	81	4 132	2 850	69,9
1934/35	128	81	5 781	2 750	47,6
1933/34	128	81	3 836	1 850	48,2
1932/33	128	81	3 158	1 425	45,1

*) Arvestamata pärmi-piiritusvabrikute toodang.
Excluding the Output of Yeast-Spirit Manufactories.

Ühistegelik piiritusetootmine on kahel viimasel hooajal tõusnud seega hiigelsammul, mis on seletatav meie piiritusele soodsa välis-turu leidmisega. 1937. ja 1938. a. eksporditi

Saksa monopolivalitsusele kuni	2 000 000	1/a.
Rootsi	1 250 000	"
Soome	450 000	"

millise tellimuse täitmine võimaldas anda p-tehaselle endiste aastatega võrreldes 2-kord-

sed töönormid, — 1937. a. à 53 000 l. ja 1938. a. — à 46 000 l. igale tehasele.

Peale toorpiirituse tootmise on ka piirituspuhastuse alal domineeriv osa läinud ühistegevuse valdusse. Nii on Kartuliühingute Liidu puhastuslepingus 82 piiritustehast, seega tervelt 63% ja Liit omab ainsa moodse absoluteerimiseadise Eestis, milline võimaldab juba aastaid arutuse all olnud jõupiirituse valmistust siseturutarbeks kui ka võimalikuks ekspordiks.

PABERI- JA PABERITOODETE FORMAATIDE NORMIMINE. STANDARDISATION OF PAPER AND PAPER PRODUCE DIMENSIONS.

H. Roos.

Majandusministeeriumi Ratsionaliseerimise Komitee poolt väljatöötatud ja kehtimapanud standardeid ja normidest pälvivad üld-suse seas suurimat huvi paberi- ja paberitoodete formaatide normid.

Juba pikemat aega oli asjasthurvitatud ringkonnis kõne all meie paberiformaatide süsteemi asendamise vajadus mõne ratsionaalsema formaatide süsteemiga, sest senini kehtinud formaatide süsteem ei võimaldanud paberi ratsionaalset kasutamist, põhjustades paberiraiskamisi paberitoodete valmistamisel ja takistades oma mõõtmekesidusega paberitootmist, büroo asjaajamise ja ladude ratsionaliseerimist.

Ratsionaliseerimise Komitee arvestades asjasthurvitatuist ja asjatundjaist koostatud komisjoni seisukohta otsustas võtta tarvitusele ja panna kehtima saksa standardimiskeskuse (Deutsche Normenausschuss) paberiformaatide normid, Din (Deutsche-Industrie-Normen) normid. Nimetatud normid kehtivad peale Saksa veel Belgias, Hollandis, Norras, Poolas, Šveitsis, Tšehhoslovakkias, Ungaris, NSVL-us ja Hiinas.

Norm formaat. Mida kujutab endast see uus paberiformaatide süsteem?

Uus paberiformaatide süsteem on meetriline, matemaatiline formaatide süsteem, mis on rajatud kolmele põhimõttele:

1. Poolitamise põhimõtte — kõik ühe formaatide ahela formaadid on tule-tatud eelmisist formaatidest poolitamise teel.

2. Sarnluse põhimõtte — formaadid on üksteisega sarnlevad. Kõigi formaatide küljed suhtuvad nagu $1:\sqrt{2}$. Mõlemad küljed suhtuvad seega teineteisele nagu ruudu külj ruudu diagonaalele.

3. Ühtluse põhimõtte — formaadid on seotud meetermõõdustikuga. Algformaadi pind on võrdne ruutmeetriga.

Algformaadist poolitamisel ja edasipoolitamisel saadava A-ahela kõrvale on loodud vaheaahelad B, C ja D.

B-ahela moodustavad geomeetrilised vaheformaadid A-ahela formaatide vahel. C- ja D-ahelad on geomeetrilised vaheformaadid A- ja B-ahelate formaatide vahel.

Vastavalt eeltoodud põhimõttele saame algformaadist AO — 841×1189 mm järgnevas tabelis loodud formaatide ahelad.

A-ahel		vaheaahelad							
		B-ahel		C-ahel		D-ahel			
		Formaadi	Formaadi	Formaadi	Formaadi	Formaadi	Formaadi		
nime-tus	mõõt mm	nime-tus	mõõt mm	nime-tus	mõõt mm	nime-tus	mõõt mm		
A 0	841×1189	B 0	1000×1414	C 0	917×1297	D 0	771×1060		
A 1	594×841	B 1	707×1000	C 1	648×917	D 1	545×771		
A 2	420×594	B 2	500×707	C 2	458×648	D 2	385×545		
A 3	297×420	B 3	353×500	C 3	324×458	D 3	272×385		
A 4	210×297	B 4	250×353	C 4	220×324	D 4	192×272		
A 5	148×210	B 5	178×250	C 5	162×220	D 5	138×192		
A 6	105×148	B 6	125×178	C 6	114×162	D 6	95×138		
A 7	74×105	B 7	88×125	C 7	81×114	D 7	68×95		
A 8	52×74	B 8	62×88	C 8	57×81	D 8	48×68		
A 9	37×52	B 9	44×62						
A 10	26×37	B 10	31×44						

Normformaadi rakendamine. Toodud formaatide ahelaist on põhiahelaks A-ahel, mida tuleb eelistada kõikjal. Vaheahelaid B, C ja D kasustatakse ainult säärase paberitoodete juures, kus A-ahela kasustamine oleks võimatu, näiteks: mapid, viihustajad, kirjaümbrikud jms.

Kuna kõik valmistooted peavad olema täpsais formaatides, toodavad paberitööstused töötlemiseks kasustatavat paberit pisut suuremais formaatides, nn. toorformaatides. Näiteks on A 1 toorformaat 610×860 mm (neto-formaat A 1 594×841).

Ratsionaliseerimise Komitee poolt vastu võetud otsuse järgi kohaldati normformaati alates 1. I 38 järgmiste tähtsamate paberitoodete juures.

1. Kirjutuspaber:

- A0 — 841×1189 mm — toorformaat 860×1220 mm.
- A1 — 594×841 mm — toorformaat 610×860 mm.
- A2 — 420×594 mm — toorformaat 430×610 mm.
- A3 — 297×420 mm — pooleks volditud poognates.

2. Postpaber:

- A3 — 297×420 mm — pooleks volditud poognates.
- A4 — 210×297 mm.
- A4 — 210×297 mm — pooleks volditud poognates.
- A5 — 148×210 mm — pooleks volditud poognates.

Post- ja kirjutuspaberi formaatide juures olgu tähendatud, et endise folio-formaadi

ja kommerts-formaadi (kirjaploki-formaadi) asendajaks on formaat A4 — 210×297 mm, millist formaati tuleb kasustada kirjavahetuses ja ka igasugu palvekirjade, avaldiste jms. juures. See oleks üldiselt eelistatim ja levinuim formaat paberikaubanduses.

3. Paljunduspaber (Rotaator- ja Roneopaber):

- A2 — 420×594 mm.
- A4 — 210×297 mm.

4. Kirjaplokid:

- A4 — 210×297 mm.
- A5 — 148×210 mm.

5. Lauaplokid:

- A4 — 210×297 mm.
- A5 — 148×210 mm.
- A6 — 105×148 mm.

6. Aktikaaned:

- C1 toorformaat 670×950 mm.
- C2 toorformaat 475×670 mm.
- C3 toorformaat 335×475 mm.

7. Kirjaümbrikud:

- C4 — 229×324 mm.
- C5 — 182×229 mm.
- C6 — 114×162 mm.
- C7 — 81×114 mm.
- C5/C6 — 114×229 mm.

Peale toodud formaatide normimise on Ratsionaliseerimise Komitee poolt teostatud ka paberi koosseisu ja raskuse normimine.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

■ Tööstus-a.-s-le „Põhjala“, Tallinnas Kopli 79, asuva ning ümberkorraldatava kummitööstushoone „A“ korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab kuni 320 töölisi ja ametnikku. Jõuandjaks 21 el.-mootorit 240 HJ. Valmistatakse kummijalanõusid ja teisi kummitööstussaadusi.

■ Tööstus-a.-s-le „Põhjala“, Tallinnas, Kopli 79 asuva ning ümberkorraldatava kummitööstushoone „B“ korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab kuni 15 töölisi ja ametnikku. Jõuandjaks 14 el.-mootorit 55 HJ. Vulkani-seeritakse kummiesemeid.

■ Ühingu „Eesti Lihaeksport“, Tallinnas, Tartu m. 101 asuvas eksportapamajas asutatava garaaži ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Garaaž ehitatakse 20 auto paigutamiseks ja hooldamiseks.

■ ETK-le Tallinnas, Narva m. 27, asutada ning seada sisse Keilas, Raekojaplats 6, üks bensiniimüügi-automaatjaam õigusega hoida maa-aluses paagis kuni 2180 l bensini.

■ T/K. H. Adfeldt & Ko., Kuressaares Kohtu 7, asuvas ning ümberkorraldatud ja huveskis ümberehitatud trepikoja tarvituselevõtmiseks.

■ P. Gradusovi, parandustombu hooldajale A. Lange'le tema Vastse-Kuuste vallas, Tartumaal asuvas ning ümberkorraldatud

Leevi-nimelises villa- ja aururiidevärvimistööstuses ning jahuveskis töötamiseks. Ettevõttes töötab alatselt 3 töölit. Jõuandjaks vesiturbiin 37 HJ. Jahvatatakse teravilja, kraasitakse ja kedratakse villa ning värvitakse ja hüvestatakse kangaid.

■ A. Vilitšile, Misso vallas, „Griiva“ talus, Võrumaal, saeveski ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 6 töölit. Jõuandjaks lokomobiil 7 HJ. Saetakse palke laudadeks, prussideks ja lattideks.

■ Veltsi Kartuliühisusele, Veltsi asunduses Virumaal asuva ning ümberkorraldatud piiritustööstuse katlamaja juurdeehitises töötamiseks. Valmistatakse piiritust, pärimi ja teisi piiritustööstuse kõrvalsaadusi.

■ „Arh. Podčokajev, Golubev & Ko.“, Tartus Alevi 30 asuvas ning ümberkorraldatud mehaanilises puutööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 25 töölit. Jõuandjaks 4 el.-mootorit, 14,5 HJ. Valmistatakse mööbleid, uksti, aknaid, äride sisustisi ja ehitustarbeid.

■ Põllutööstusministeeriumi Riigimõisade Valitsusele tema Torma riigimõisas, Tartumaal asuva ning ümberkorraldatava piiritusvabriku korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 5 töölit. Jõuandjaks aurumasin 8,8 HJ. Valmistatakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

■ Eesti Ühistegelisele Liidule, Tallinnas Narva m. 27, asuva ning ümberkorraldatava trükikoja ümberehitamiseks ja seadise täiendamiseks. Ettevõttes töötab 40 töölit. Jõuandjaks 13 el.-mootorit 18,5 HJ. Trükitakse raamatuid, ajakirju ja teisi trükitooteid.

■ H. Tiesenhausen'ile, Ohukotsu asunduses, Varbola vallas, Harjumaal, asuvas ning ümberkorraldatud jahu- ja saeveskis töötamiseks. Ettevõttes töötab 6 töölit. Jõuandjaks lokomobiil 30 HJ. Jahvatatakse teravilja ja saetakse palke ehitusmaterjaliks.

■ Kunstsarve ja tselluloidtööstuse „Es-tico“ omanikule „Max Reich & Ko.“, Tartus

Teguri 12, asuvas ning ümberkorraldatud kunstsarvetööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 150 töölit. Jõuandjaks 4 el.-mootorit 115 HJ. Valmistatakse kunstsarv-esemeid.

& Tallinna Linna Trammile, Tallinnas, Kopli 81 asuva ning ümberehitatud ja korraldatud trammidepoo kasutamiselevõtmiseks. Ettevõttes leiab tööd 19 töölit. Jõuandjaks el.-mootor 5 HJ. Päeval teostatakse suuremaid remonttöid ja öösel trammivagunite korrastamist ning puhastamist.

■ ETK-le Pärnumaal, Abja-Paluoja alevikus, Pärnu teel, Abja ühiskaupluse juures ühe bensiinimüügi automaatjaama sisseseadmiseks õigusega hoida jaama maa-aluses paagis kuni 2180 l. bensiini.

■ T. Ulasele, Tallinnas Luteri 20—12 asuva ning ümberkorraldatud vorstitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 8 töölit. Jõuandjaks 2 el.-mootorit 8 HJ. Kee-detakse ning suitsutatakse liha ja sinke ning valmistatakse vorste.

■ B. Genss ja D. Pasternak'ile, Tartus Kalevi 53 asuvas „Ent“ nimelises nõõbitööstuses kuni 1. VIII 39. ajutiselt edasitöötamiseks. Ettevõttes töötab 14 töölit. Jõuandjaks el.-mootor 5 HJ. Valmistatakse luunõõpe.

■ A/S-le „Tallinna liimi ja kunstväetise tehase“, end. Tofer, Tallinnas Kadaka tee 8, tehase katlamaja korstna ehitamiseks. Ettevõttes töötab 48 töölit. Jõuandjaks 3 el.-mootorit 20 HJ. Valmistatakse kondiiliimi, nahaliimi, rasva ja väetisaineid.

■ A/S-le „O. Kilgas“, Tallinnas Soo 26 asuva ning ümberkorraldatava riidetrükimisosakonna korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab 20 töölit. Jõuandjaks el.-mootor 0,75 HJ. Trükitakse naistekleidiriideid.

■ Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise A/s-le Tallinnas Kopli 35 asuvas ning ümberkorraldatavas ketramis- ja kudumistööstuses transformaatori-kioski ehitamiseks ja sisseseadmiseks.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAMA TEGEVUS DETS. JA 1938. A. TALLINN HARBOUR IN DEC. AND ANNUAL DATA.

Laevasõit, kauba- ja reisijatevedu Tallinna ja välisriikide sadamate vahel oli dets. ja nov. m. a. järgnev:

	Saabus		Väljus	
	dets.	nov.	dets.	nov.
Laev. maht. net. rgt.	75 635	82 044	75 336	79 367
Reisijaid, arv . . .	1 034	1 177	815	1 183
Kaup, tn.	29 500	29 982	37 550	35 009

Dets. oli välissõidulaevade läbikäik Tallinna sadamas 6,4% väiksem eelmisest kuust. Vähenes ka reisijate läbikäik 21,6%, suurenes aga kaubavedu 3,1% väljaveo arvel. Võrreldes 1937. a. dets. oli m. a. dets. läbikäik laevasõidu kui ka vedude poolest märksa väiksem. Kaupade läbikäik 1937. a. dets. oli 78 508 tn, m. a. dets. — 67 050 tn.

Tallinna sadama läikäiku välissõidu alal 1938. a. võrreldes e. a. näitavad järgnevad arvud:

	Välissõidust saabus		Väljus	
	1938	1937	1938	1937
Laevade arv	1 764	1 659	1 787	1 625
Laevade maht	1 037 962	957 274	1 044 140	943 687
Reisijaid, arv	43 593	33 632	44 431	38 404
Kaubad, tn.	358 676	378 469	364 732	374 935

Laevade läbikäik oli 1938. a. laevade arvult kui ka mahult e. a.-st suurem. Läbikäik mahu järgi kasvas 9,5%. Laevasõidu elavnemist põhjustas reisijatevedu, milline tõusis võrreldes e. a.-ga 31,3%. Välisriige sadamaist tuli ja läks Tallinna kaudu 1938. aastal 83 024 reisijat e. a. 67 036 reisija vastu. Üldse oli reisijate liiklus Eesti ja välismaa vahel 1938. a. elavam, millest on tingitud ka Tallinna sadama suurem läbikäik.

Kaubavedu jäi 1938. a. 3,9% taha e. a.-st. Vähenesid sisse- kui ka väljavedu, esimene 5,2% ja teine — 2,7%. Sisseveos vähenes

kõige enam toorainete, seal hulgas kivisöe, sissevedu, ka sisseveetud tootainete ja valmisaaduste kaal vähenes, kuid väiksemal määral. Väljavedu vähenes 1938. a. võrreldes e. a. metsamaterjali väljaveo tagasiminekutõttu. Kogu sisseveost veeti eesti laevadel 38,7%, saksa — 26,1%, briti — 8,9% ja soome — 6,4%. Väljaveos esinevad samad laevad suurema osatähtsusega, ainult esikohal on siin saksa laevad 35,2% ulatuses, eesti laevad vedasid 31,5%, briti — 12,7% ja soome — 6,5% kogu väljaveost. Reisijatevedu toimus peamiselt eesti, soome ja saksa laevadel, sealjuures veeti eesti laevadel 47,2% kogu reisijate läbikäigust.

Rannasõit Tallinna sadamas jäi dets. külma tõttu väikeseks, tuli sisse 37 laeva mahuga 4 055 net. rgt. ning väljus 36 laeva. Kaupu veeti sisse 3 087 tn ning välja 1 784 tn.

Rannasõit ja veod 1938. a. võrreldes e. a. Tallinna sadamas olid järgnevad:

	Rannasõidust saabus		Väljus	
	1938	1937	1938	1937
Laevade arv	1 991	2 120	1 933	2 129
Laevade maht	103 165	121 076	103 779	130 609
Reisijaid, arv	8 895	9 798	7 731	8 334
Kaubad, tn.	91 551	92 904	21 304	20 240

Laevu käis 1938. a. rannasõidust Tallinna sadamas vähem kui e. a. Mahu järgi ulatus läbikäigu vähenemine 15,7%-le. Vedudest vähenes 1938. a. võrreldes e. a. reisijatevedu. Nimelt 8,3% ja kaupade läbikäik jäi peagu võrdseks eelmise aastaga. Kaupade läbikäigust ületas sissevedu Tallinna ligi 4-kordselt väljaveo Tallinnast. Sisse veeti peamiselt metsamaterjali ja kive, kuna välja läks segakaupa.

LAEVADE MÜÜGITURG. — SALES OF SHIPS.

Laevade müügiturg m. a. viimaseil kuul ja k. a. algul muutus märksa elavamaks kui kogu m. a. Põhjuseks oli, et müügihinnad langesid tasemele, mis näitab vastavat veo-

turule ja konjunktuurile, eriti suuremale laevadele. Muidugi ei ole hind kaugeltki langenud 1934-35. a. tasemele, rääkimata 1932-33. a., kuid näib olevat põhjendatud arvamus, et

viimaseid hindu ei saa oodata, kuna laeva ehitushinnad on kõrged, samuti vanarauana müügi hinnad. Viimane hind, mis trampolinevadele langes m. a. sept. 30/31.- per br. tn., tõusis dets./jaan. taas 84/-35/-le. Uued ehitused näit, 7500 dw. tn. keskmises headuses laevad maksuvad praegu £ 95 000, 1936. a. — £ 75 000 1934. a. — £ 65 000. 3000 dw. tn.: uus laev korraliku ehitusega maksub praegu £ 50 000, 1936. a. — £ 40 000 ja 1934. a. — £ 36 000. Kuigi uute laevade ehituse hinnad on praegu veel 1937. a. kõrgkonjunktuuri mõju all, ei või oodata suurt langust, sest üldiselt on vastavate tööstussaaduste hindade tase, tingitult eriti palkade ja materjalihindade tõusust, kõrge.

Prugitud laevade hindade võrdluseks on sobiv tuua Inglise „B” tüüpi laevad, millised

on ehitatud 1918—1920, 2 dekki, 8150 dw. tn. Nende hind tõusis nov. 1937. a. £ 62 000-le, oli aga: dets. 1936. a. £ 32 000, juulis 1936. a. — £ 15 500, 1935. a. jooksul — £ 15 000, 1934. a. — £ 7500—6500; 1932. a. langes kuni £ 5000-le. Nende laevade hind langes jaan. s. a. viimase kahe müügi järele £ 20 700-le. Sama suuri laevu, 1912—1913. a. ehitus, müüakse praegu £ 15 000—17 000 eest. Teisist viimaste nädalate müügest nimetame: A/l „Backworth“, 3950 dw. tn., 1 dekk, ehit. 1919, survey 1937, müüdi Inglise £ 16 500. — A/l „Whitewood“, 2890 tn. dw., 1 dekk, ehit. 1919. a., müüdi Inglise £ 15 000. — Üldse näib, et väiksemate laevade hind on veel liiga kõrge, mistõttu ka nende müüke on vähem. Suuremate laevade hind näib olevat jõudnud tasemele, kus huvi nende vastu on põhjustatud.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Eesti võihind jäi m. n. Inglise püsima e. n. tasemele, kuna taani võihind näitas nõrgenemist. Nii noteeriti meie võihinnaks Manchesteris 127—129 š cwt. s. o. endine hind, kuna taani võihind nõrgenes Londonis 138—140 š-le cwt. e. n. 144—145 š. vastu. Saksast saadav hind nõrgenes 5 s. kg kohta. Vastavalt hindade liikumisele ja väljaveetud võilkoguste vahetõrgete kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõi hinnaks 176 s. kg franko saatejaam. Tendents kindel.

Ookeanitaguseis mais võib võitoodangu kujunemises märkida vähenemist võrreldes eelmise tootmisaastaga. Nii oli Uus-Meremaal väljaveokontrolljaamadesse sissetulnud võilkogus m. a. dets. 8% madalam kui 1937.

aasta samal kuul. Käesoleva tootmisaasta esimesel viiel kuul väljveo võitoodang Uus-Meremaal 11%, võrreldes eelmise tootmisaasta sama ajaga. Ka Austraalias on võitoodang viimaseil nädalail näidanud vähenemist, olles ühtlasi väiksem e. a. samast ajast. Kuna aga m. n. paranesid tootmisolud Austraalias vihmaseadude tõttu, võib arvata, et toodangu vähenemine oli ajutine nähtus. Selle tagajärjel tõenäoliselt avaldus ka m. n. võihindade nõrgenemine Inglise. Teisalt aga arvatakse, et tootmisolude tegelik paranemine ei vasta esialgselle teatele, mistõttu võipakkumises ei loodeta erilist uut tõusu Austraaliast. Seetõttu peetakse võituruseisundit, eriti meie võihinna suhtes, kindlaks.

KASEINITURG. — CASEINE MARKET.

Kaseiniturul maailmas näib olevat saavutatud tasakaal nõudmise ja pakkumise vahel. Hinnakõvenemist ei ole aga märgata ja see võiks leida aset, kui Prantsuse

toodang peaks külmade talveilmade tõttu veelgi vähenema. Praegusest toodangust jätkub aga täielikult jooksva tarvituse rahuldamiseks. Prantsuse kaseini- ja kaseinivabrikud

(Järg lk. 71)

on happe-, laab- ja toitkaseini siseturu hinnad jätnud endisiks ja ollakse nähtavasti otsustanud tõsta ka siseturu hindu, kui ilmneb tildine olukorra paranemine.

Argentiina happekaseini minek on rahuldav, olgugi et eksport P.-Am. Ühendriigesse on vähenenud ja tuleb suuremaid koguseid realiseerida Euroopa turgudel. Vaatamata sellele on argentiina happekaseini eksporthinda tõstetud 16 £-lt 17 £-le tn cif London. Argentiina toodang on küll valitseenud kuumade ilmade tõttu tunduvalt vähenenud, kuid hinnalkõvenemine tundub siiski varasena.

Prantsuse happekaseini eksporthinnaks jäeti endiselt 16 £ tn.

Tallinnas noteeriti 23. I tootkaseinile endised hinnad, s. o. I sordi hinnaks 13 s. ja II — 11 s. kg franko piimatalitus.

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU.
EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	N ä d a l a s		1939. a.	1938. a.	1937. a.
	16./I 22./I 1939	9./I 15./I 1939	1./I kuni 23./I	1./I kuni 23./I	1./I kuni 24./I
VOI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	202,3	154,1	356,4	479,8	391,0
Sellest:					
Saksa . . .	109,1	69,2	178,3	192,7	88,9
Inglise . . .	90,0	84,9	174,8	287,0	167,4
MUNAD (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	108	—	162	—	—
Sellest:					
Inglise . . .	108	—	162	—	—
Saksa . . .	—	—	—	—	—
PEEKON (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	63,8	8,8	72,6	83,4	90,3
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	461,2	200,4	792,4	548,5	850,4
Sellest:					
Inglise . . .	432,3	—	432,3	329,5	286,2
Belgia . . .	—	50,7	66,7	—	80,2
Soome . . .	13,9	—	13,9	13,1	—
Saksa . . .	—	—	—	—	240,4
Prantsus . . .	15,0	80,3	95,3	116,0	241,1

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul ilmneb kindlam tendents, mis vältis hindade nõrgenemise jätkumist. Eesti peekoni kõrgemat sorti noteeriti Londonis endiselt 84 š tsn.

Peekonisaadetised Kanadast on vähenenud tunduvalt, mis lubab loota taas peekonihindade paranemist lähenevate nädalate jooksul.

Meie toodang püsib endiselt kõrgeisul, mis võimaldab tunduvalt suuremat ekspordi elussigade alal jaan. kui m. a. samal kuul. Kuid seakasvatavate poolt saadetakse veel siiski liiga palju kerget sigu, millised ei kõlba ekspordiks elussigadena. Neil kaalutlusil

tõsteti veel sendi võrra raskemate elussigade noteeringut. K. n. maksavad eksporditapamajad peekonsigade eest endiselt järgmisi hindu:

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60 — 72 kg.	88	83	77	Sise-
55,5 — 59 "	88	79	73	turu-
72,5 — 75 "	83	79	73	hinnad
75,5 — 80 "	79	75	72	

ja elussigade eest:

90—120 kg. raskused	61 s.	eluskaalu-kg.
120—160 " " "	67 " "	" "
üle 160 " " "	61 " "	" "

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade ja lihaturul kaldusid veiselihahinnad sulade ilmade tulekuga nõrgale tendentsile, mis on püsinud senini ja mida omakorda soodustab päev-päevalt suurenev vasikalihapakkumine. Veiselihahindade väikest paranemist võib loota ilmade taaskülmenemisega, kuid vasikalihahooajast tingituna hädid veiselihahindu ei ole lähemal ajal loota.

Nädala keskmiselt maksus suurmüügil veiseliha:

Suured pullid rammusad 49—51 s.

ja keskmised 48—50 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid suured pullid 29—31 s. kg.

Väiksemad pullid rammusad 48—50 s., keskmised 47—49 s. ja lahjad 46—47 s. kg. Eluskaalu järgi vastavalt sordile 25—28—30 s. kg.

Lehad ja härjad nuumatud (pekk-rammusad) 54—58 s., rammusad 50—55 s., keskmised 42—47 s. ja lahjad 33—38 s. kg. Eluskaalu järgi 20—25—31—34 s. kg.

Mullikad nuumatud 55—58 s., rammusad 48—50 s., keskmised 45—48 s. ja lahjad 40—43 s. kg. Eluskaalu järgi 22—26—30—34 s. kg.

Vasikate pakkumine üle keskmise, turustati 1323 vasikat. Pakkumise suurenemisega nõrgenesid hinnad. Nii maksusid vasikad ühes nahaga: nuumatud, suuremad vasikad 57—65 s., rammusad 50—55 s., keskmised 45—50 s. ja lahjad 40—45 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid vasikad vastavalt sordile 28—35—44—47 s. kg.

Lammaste pakkumine väike. Nõudmine keskmine. Hind siseturulambalihal kuni 3 s. nõrgenenud. Nii maksusid ta-

petud lambad naha ja pudemeteta: rammusad 60—65 s., keskmised 55—60 s. ja lahjad 45—50 s. kg.

Eksportlambaliha noteerimiskomisjoni poolt noteeriti k. n. eksportlambalihal endine hind — 95—100 s. kg. Eluskaaluhind noteeriti 1 s. madalamalt, s. o. makstakse franko saatejaam 39—42 s. kg.

Sigade pakkumine keskmine. Nõudmine rahuldav. Hinnad on püsinud võrdlemisi ühtlase tasemel. Tapetud sead maksusid: noored (eluskaal kuni 80 kg) 72—78 s., peekonkaalulised 72—76 s., liha- ja rasvasead 68—72 s. Eluskaalu järgi 55—58 s. kg.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkade turul püsib endiselt kindel tendents. Ainult soolatud veisenahkade hinnad nõrgenesid mõne sendi võrra. Toornahkade hindade noteerimiskomisjoni koosolekul 18. I s. a. noteeriti toornahkade hinnad 19. I — 25. I s. a. järgmiselt:

Veisenahad, värsked I sort 70 s., II sort 63 s. ja praaknahad 50 s. kg. Soolatud nahad I sort 82 s., II sort 74 s. ja praaknahad 60 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanahad, kuivad I sort kerged, värskelt kuni 3,5 kg. kr. 3.50 tk., II sort värskelt, raskemad kui 3,5 kg ühe kg hind

kr. 1.10 ja III sort praaknahad — kr. 1.75 tk. Tendents selgusetu.

Lambanahad I sort OJ kr. 3.10 tk., II sort J kr. 2.75 tk., III sort L kr. 2.00 tk., IV sort K kr. 1.50 tk. ja V sort praaknahad — kr. 0.50 tk. Tendents selgusetu.

Hobusenahad I sort soolatud 17 kg ja üle, ning värsked nahad 20 kg ja üle kr. 11.00 tk., II sort soolatud alla 17 kg ning värsked alla 20 kg kr. 8.00 tk. ja III sort praaknahad kr. 5.00 tk. Tendents kindel. Karusnahkade hindu ei noteeritud.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade liikumine välisturul näitas m. n. nõrgenemist edasi. Välisturuhindade alusel kalkuleeritav kanamunahind nõrgenes meil 90 s-le kg e. n. 100 s. vastu. Kuna riiklikult kindlustatud eksportmunade hinnaks on 125 s. kg, sõltub siseturul munahinna tase nimetatud hinnast. Seetõttu noteeriti meie eksportmunade hinnaks 125 s. kg ja siseturumunade hinnaks 120 s. kg franko kogumispunkt. Tendents langev.

Kanamunahindade liikumine Inglises toimub hooajaliselt aasta esimesel poolel langetas suunas. Kuna ilmastikuolude tõttu kanamunade tootmine lääne-euroopa kanakasvatsumais osutub soodsaks, tõusis pakkumine Inglises m. n. erakordselt suureks. Selle tulemusena avaldus ka munahindade tunduv

nõrgenemine, kusjuures hindade langus ka käesoleval nädalal kestab tõenäoliselt edasi.

Kanamunade sissevedu Saksa oli 1938. a. suurem 1937. a. sisseveost. Nii importis Saksa 1938. a. mune 1 591,6 milj. tk. 1937. a. 1 581,9 milj. tk. vastu. Seega suurenes kanamunade sissevedu Saksa ligi 10 milj. tk. Võrdluseks olgu tähendatud, et 1936. a. veeti Saksa kanamune 1 222,6 milj. tk. Seega importis Saksa 1938. a. üle 30% mune enam kui kahe aasta eest.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	16—19	Valgas	14—16
Tartus	16—20	Rakveres	18—20
Viljandis	15—17	Võrus	15—17
Pärnus	18—18		

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad endisel tasemel. Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 23. jaanuaril s. a. Tallinna kohta järgmised piimahinnad: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 13 s. l ja müügil piimatööstustele 12 senti liiter. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11 s. liiter ja müügil piimatööstustele 10 senti liiter. Piimanõudmine on ikka veel tagasihoidlik ja seetõttu osa talupidajaid realiseerivad ülejäänud piima kohalikes meiereides või teevad kodus võiks.

Väikemüügil maksus piimakauplustis mõeldud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—19	—	15—16	13
Tartus	16—17	13	—	11
Narvas	15	—	—	10
Pärnus	18—20	14	—	13
Viljandis	16	—	—	11—12
Valgas	15	—	—	10—11
Võrus	14	—	—	11
Rakveres	15	—	—	11
Paides	—	—	—	10
Kuressaares	—	—	—	10—11
Paldiskis	—	—	—	9
Tapal	—	—	11	10
Petseris	—	—	—	11

LINATURG. — FLAX MARKET.

Linahindade liikumise ajal on püsinud endiselt tõusev tendents. Tegevus linaturgudel on olnud elav ja nõudmine lina järele hea.

Linatootjad maad on juba müünud suurema osa oma m. a. linasaagist. Läti ja Leedu müüsid juba dets. palju lina. Senini on Läti müünud ca 9000 tn ja järele jäänud arvatakse olevat veel ca 4000 tn. Leedu müüki hinnatakse 13 000 tn-le ja müümata kogust — 3000—4000 tn-le.

NSVL-u deklaratsioon, et NSVL ei ekspordid 1938. a. saagist üldse lina ega takku, ja et nad oma linaekspordi on üldse pannud seisma määramata ajaks, ei tekitanud turul erilist ärevust, kuna seda arvestati juba varem.

	18. I 39	11. I 39	4. I 39
Võru-Petseri R	£ 89—90	£ 86—87	£ 83—84
Pärnu ülepuhastatud R	£ 88—89	£ 85—86	£ 82—83
Pärnu takk I sort	£ 59—60	£ 58—59	£ 56—57
Läti-Livoonia	£ 86—86,10	£ 83—84	£ 80—81
NSVL kasteleo IV gr. I s.	£ 100—	£ 98—99	£ 96—97

See on linaturul valitsenud viimasel nädalal kindel tõusutendents.

Seejuures näeme, et eesti linahind on tõusnud suhteliselt kõrgemale kui läti linahind. Osalt võib see olla tingitud küll spekulatiivseist tehinguist, kuid peamiselt meie võru-petseri lina erakordselt heast kiuhusest sel aastal, milleni nähtavasti läti-livoonia kiuhus ei ulatu.

Belgia linadest on tõusnud enam kasteleolinade hind, nii et praegu hinnavahe kõrgemate ja madalamate mihuste vahel on jäänud väiksemaks.

Praegune kõrge linahind ja elav nõudmine lina järele on tekitanud huvi linakasvatuse laiendamise vastu lääne-euroopa linakasvatusele ja nagu kuulda, isegi Itaalias. Selle tagajärjel hakkab taas tulema nõudmist linakultiveemne järele.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 20. I k. a. Tallinna Börsil noteeriti linakokkuostu-hinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu s. kg:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	140	135
HD	131	126
D	122	117
OD	113	108
LOD	104	99
H	95	90
Takk I sort		90
Takk II sort		80
Takk III sort		70
Ehitustakk		15—20

Tendents kindel.

Linahinnad võrreldes eelmise nädalaga tõusid 3 s. kg.

16. I peetud Petseri laadale toodi 6 vagnit lina, mis müüdi hinnaga kr. 1.40—1.45 R-sordi kg-lt.

Linahind kokkuostu juures on hoidunud küll kindlat tõusutendentsi ka viimaseil nädalail, kuid on muutunud siiski võrdlemisi rahulikuks ja praegu on meie kokkuostu-

hinnad langenud välisturuhindade tasemele. Seega on olukord enam-vähem normaalne.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

M. n. oli Tallinna kartulladudes kiire kartulite sortimine ja pakkimine. Valmistati suuremat saadetist, mis läheb k. n. algul välja. M. n. läks välja väiksem saadetis, 1000 kotti, seemnekartuleid. Seega jõuab lõpule seemnekartulite realiseerimine. Väikesed kogused mõnest sordist jäävad veel järele, milliseid loodetakse edaspidi vedada siiski välja.

Söögikartulite väljavedu seisab endiselt. Rootsis on küll sel aastal hinnad veidi paranenud, kuid 1. jaan. kehtiv sisseveotoll ei võimalda meile müüa kartuleid rahuldavate hindadega Rootsi. Rootsi statistilised andmed näitavad, et m. a. nende kartulisaak oli veidi madalam — 1 872 000 tn 1 887 000 tn vastu 1937. a. M. a. ha-saak oli 136,8 kv 140 kv vastu 1937. a. Seega näitab ha-saak

vähennemist, kuid kartulikasvupind on suurenenud ca 2000 ha, tõustes 1938. a. 136 900.

Peale Rootsi ei ole praegu näha ette söögikartulite väljaveovõimalusi teisisse riigesse.

M. n. soojemate ilmade tagajärjel mõnes raudteejaamas võeti kartuleid vastu. Samuti toodi kartuleid ka piiritusvabrikuisse.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 23. I 39 Börsikomitees noteeriti järgmised hinnad:

1. Söögikartul: raudteejaamades kr. 3.00—3.25 kv.

2. Tööstuskartul: piiritusvabrikuis 13—15 s. tärglise-kg. ehk kr. 2.60—3.00 kv. Tendents püsiv.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Tallinna turule on soojade ilmade tõttu toodud müügle võrdlemisi rohkesti õunu. Halva hoidmise tõttu on nende mihus küll üsna nõrk. Parimaist punaselist sortidest nõutakse jaemüügil kuni 75 s. kg, sibulõuntest 35—55 s. kg.

Samuti rohkesti pakutakse köögivilja, eriti sibulaid. Vene sibula hind püsib juba okt-st endisel tasemel — 23—25 s. kg. Nüüd on märgata juba tõusutendentsi, kuna üksikud müüjad nõuavad jaemüügil juba kuni 30 s. kg. Suuresordiste sibulate hind on 30—40 s. kg. Peetide, porgandite ja kaalikate hinnad püsivad endisel tasemel; võrreldes dets. hindadega on märgata isegi väikest hinnalangust. On tõusnud värske peakapsa hind, nõutakse 18—20 s. kg.

Apelsine müüakse Tallinna turul 12,5—18 s. tk, sidruneid 8—10 s. tk, banaane 160—190 s. kg. Pärast 1. veebruari on oodata välismaiste puuviljade hindades väikest langust, kuna siis algab nende tollita sissevedu. Toll apelsinidelt ja teisilt välispuuviljadelt ei ole

praegu kuigi kõrge, seepärast tema kaotamine mõjustab hindu vähe.

Aedsaaduste ekspordi alal on praegu elav tegevus sibulatega. Soomes on üle hulga aja taas tekkinud nõudmine eesti sibula järele. Ka hinnad on võrreldes stügisestega tõusnud.

Tallinna turul maksusid jaemüügil 23. I:

	s. kg.
Õunad	25—75
Jõhvikad	30—35
Sibul, vene	23—25
Sibul, suurevilj. sordid	30—40
Peakapsas	18—20
Hapukapsas	20—25
Kaalikas	12—15
Peet	15
Porgand	15—20
Kõrvits	20—25
Rõigas	150—200
	s. tk.
Apelsinid	12,5—18
Sidrunid	8—10
Kurgid, hapend.	2,5—6
Kurgid, konserv.	5—7

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomitee juures 20. I järgmiselt:

Sibulad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 17 s. kg. Tendents püsiv.

Sigurid, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 17 s. kg. Tendents vaikne.

Konservkurgid, eksportkõlblikud, franko Tallinn, ca 5 kg neto-plekknõu 275 s. Tendents kindel.

Sibulate hind on võrreldes viimase noteerimisega tõusnud 2 s. kg-lt, sigurite ja konservkurgide hinnad on jäänud endisiks.

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. andis Peipsi kalastus endiselt rahuldavalt koha ja ahvenat, kuna latikasaak oli nõrgem.

Pärnu lahe kalatoodangus esines vimbu ja särgi rahuldavalt, eksportkoha — väiksemal kogusel.

Nädala kestel veeti välja värsket kala 34 850 kg, sellest koha 26 100 kg, latikat 3800 kg, ahvenat 3700 kg, haugi 1000 kg, siiga ja lutsu 250 kg.

Koha eksporditi peamiselt Rootsi, nimelt 24 300 kg, Soome 800 kg, Šveitsi 700 kg ja Prantsusse 300 kg.

Eksportkoha oli Peipsi toodangust 24 450 ja Pärnu lahest ainult 1650 kg. Rannikul maksti I val. kohast 55—60 s. kg.

Latikat läks Soome.

Ahvena väljavedu suurenes — peamiselt Soome 3550 kg, Rootsi ainult 150 kg.

Haug veeti välja väiksemal kogusel Poola, Soome, Rootsi ja Šveitsi.

Siseturu-kalakaubanduses valitses nädala esimesel poolel tagasihoidlikum tegevus, sest soojenenud ilmastiku mõjul eelmise nädala toodangu värskel külmunud kala muutus sulades nõrgemaks välimuse värvuselt kui ka mihuselt. Nädala viimasel poolel tuli müügile juba korralikku sulakala ning ost-müük kujunes elavamaks.

Rohkesti oli müügil mitmes valikus ja väärtuses koha, I valik hinnaga 80—90 s. kg, II valik 70—80 s. kg. Ahvenat rohkesti: müügihind püsib 20—50 s. kg piires. Laupäeval tuli väike kogus meretinti, millest nõuti 100—120 s. kg.

Teised tavalised kalasordid olid müügil juuresolevas tabelis näidatud hindadega.

Räimekaubanduses valitses laupäeval õige elav tegevus. Räämi tuli müügile rohkesti Paldiskist, Neemest ja teisist lähemaist ja ka kaugemaist randadest (Viru rannikult).

Müügihind Tallinna turul 18—20 s. kg, Tartus 25—30 s. kg, Narvas 15—20 s. kg.

Nädala esimesel poolel räime vähesuse tõttu püsis hind Tallinna turul 30—35 s. kg.

Ka kilu tuli müügile senisest suuremal kogusel, mis mõjus omakorda hinnalangusele. Laupäeval pakuti kilu 35—45 s. kg.

Turski müügil õige rohkesti. Peagu igapäev turustati Tallinnas 4000—6000 kg, mistõttu müügihinnad väga madalad: tervet kala pakuti 8—10 s. kg, lõigatult 10—16 s. kg.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg:

	Tallinn	Tartu	Narva
	21. I	21. I	20. I
Koha, I valik, värskel	80—90	60—70	70—80
Koha, II valik, „	70—80	—	65—70
Siig, „	80—120	80	90
Haug, „	40—60	40—45	60
Latikas, „	35—55	15—45	25—45
Ahven, mere „	30—50	—	—
Ahven, järve, „	20—45	10—35	15—35
Vimb, „	35—45	—	—
Säinas, „	40—45	25—30	—
Särg, „	22—25	18—18	20
Kiisk, „	—	15—18	—
Luts, „	40—45	30—35	elus 55
Räabis, „	50	40—45	—
Meretint, „	100—120	—	—
Rääim, „	18—20	25—30	15—20
Kilu, „	35—45	—	—
Tursk, „	8—16	18—20	—

Kalakaubahindade noteerimiskomisjonis
23. jaan. k. a. noteeriti järgmised värskekala
kokkuostuhinnad:

Koha, värske ekspordikõlblik alates 38 sm
55 s. kg.

Haug, värske ekspordikõlblik valik 1—3
kg — 35 s. kg.

Latikas, värske ekspordikõlblik, valik ala-
tes 800 g — 23 s. kg.

Hinnad noteeritud franko rannik. Ten-
dents kõigil sortidel rahulik.

INFORMATSIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

15. jaanuaril 1939. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 298 851,04	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 080 465,23
välisraha	16 633 613,21	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahtusraha — <i>Subsidiary Coth.</i>	1 313 865,23	a) pangatõhed liikvel	49 099 282,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	10 620 731,12	valitsuse	19 230 368,37
põllumajandusl.	1 961 091,54	pankade	12 559 732,70
meisatööstusl.	30 582,—	teised	2 749 239,07
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	22 531 282,18
valitsusele	—		
teistele *)	11 605 334,29		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	3 450 054,77		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	32 330 246,30		
	112 250 359,50		112 250 359,50

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 60,90%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 762 535,83
Includes Ukr. 762 535,83 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

Rahvusvahelise Põllumajandusinstituudi nisustatistika andmeid.

Wheat Statistics of International Agricultural Institute.

Rahvusvaheline Põllumajanduse instituut on valmistanud ülevaate nisuturu seisukor-
rast. Selle ülevaate kohaselt 1928. a. üli-
rohke nisusaak provotseeris maailmaturul
terava tasakaalumurrangu pakkumise ja
nõudmise vahel. Enamvähem tugev üldine
rahandusseisund suutis selle šoki esimesel
kahel aastal neutraliseerida suuremate va-
pustusteta, kuid juba 1930. a. ilmnis nisu-
kriisimõjusid üldisele majanduslikule struk-
tuurile: põllusaaduste hindade lan-
gus tingib põllumeeste ostujõu langust, mille
tagajärjeks on kaotused tööstuses, pan-
kades, väärtpäbereis ja üldine segadus ra-
haturul.

Nisuturg paranes vaevaliselt 1934/35. a.,
kuni 1937/38. a. kriisiaegsed reservid lõ-
puks absorbeeriti ja saavutati teatud tasa-
kaal.

Vahepeal on maailmamajanduses aga
teostunud põhjalikke muutatusi, eriti nisu-
importivaits maisis. Riigivõim hakkab järjest
laiemas ulatuses kontrollima majanduselu-
avaldusi, areneb autarkia, ja rahvusvaheline
kaubandus tõmbub järjekindlalt kokku. Üldine
poliitiline rahutus, koos valitsuste eel-
arveraskustega, süvendab raskusi kaubava-
hetuses.

Valitsuste poliitika importmais juurde-
maksudega kindlustades oma maa viljahindu,
tõstis kõikjal külvipinda. Intensiivne põllu-
majanduse moderniseerimine, seemneparan-
dus, kunstväetise areng jne. tõstsid oma-
korda neis mais saake. Teisalt langes pal-
judes importmais viljasaakide tõstmise kõr-
val viljatarvitus (sunduslikud jahusegud,
jahvatussüsteemide, kontroll, jahu stan-
dardimine, raiskamiskeelud jne.)

Arvestades kõiki asjaolusid, tulevad eri-
teadlased otsusele, et praeguilmnev nisu-
impordi langus ei ole ajutine nähtus, mis
sõltub heast-halvast saagist importmais,
vaid on kestev, mis põhineb nende maade
majanduslikul ja poliitilisel struktuuril.
Teadagi kõigub ka tulevikus ostjais riiges
võõra vilja kogus, kuid on tõenäoline, et

see kõikumine toimub edaspidi ca 600 milj.
buš. ega tõuse enam kriisieelse 870 milj.
buš.

Nõudmise langemine ei ole vähendanud nisu-
eksportivate maade nisusaake. Seevastu on
neljas ületootvas maas (Kanada, USA, Ar-
gentiina, Austraalia) külvipind tõusnud
113,4 milj. aakrit (1928—27) 127,3 milj.
aakrile (1937).

Kui asuti 1938. a. küllvile, oli nisuturg
enam-vähem normaalne. Pakkumine ei üle-
tanud eriti tähelepanuväärsest nõudmist ja
hinnad olid kindlad.

Okt. 1937. a. pööras Rahvusvaheline
Põllumajandusinstituut tähelepanu kriisivõi-
malusele, mis uuesti ähvardas maailma, kui
ei vähendataks külvipinda, ja 1938/39. a.
reservid seetõttu kasvasid.

Hoolimata hoiatusest tõstsid eksport- ja
importriigid külvipinda, ja hoolimata hal-
vast ilmastikust lõi 1938. a. nisutoodangu
rekordi peagu kõigis maisis. K. a. (1. VIII
38. — 31. VII 39) pakkumine ulatub 1140
milj. buš., mis ületab seega viimase 5 aasta
koguse ja vastab suurima depressioonista-
rekordile. Ostjate maade nisutarvitus käes-
oleval hooajal on eriti nõrk, sest esiteks on
nende maade nisusaak tänavu üle keskmise,
ja teiseks on seal kõiki teisi põllusaadusi
sel aastal kiillaldaselt. Rukkiisaagid olid
head, kartulil — üle viimaste aastate kesk-
mise (arvatud välja 1937), maisil — küll-
lalt hea. Kui Euroopa sisseveotarvitus
1938/39. a. sõltuks vaid ülaloodud fakto-
reist, ei ületaks see 353—356 milj. buš.
Arvestades aga poliitilist pinevust sel su-
vel ja sügisel on paljud riigid tõstnud oma
nisureserve sõjakartusel, mis nõudmist k. a.
teatud määral mõjustab. Sõjareservid võisid
kiüll ajutiselt parandada hindu ja veidi
redutseerida eksportmaade nisukogust, kuid
tegelikult ei tähenda see tarvituse suurene-
mist, vaid lihtsalt tagavarade ümberpaigu-
tamist.

Kaug-Ida nisutarvitusi katab tänavu 125

milj. buš. Kokiku saab seega ületootvate maade 1140 milj. eksportreservist vedada k.a. välja vaid ca 540 milj. buš., s.o. 1938/39. a. nisu väljaveokogus kataks täielikult ka 1939/40. a. nisutarviduse.

Suured eksportreservid otsivad väjapää-

su välisturgudele; hinnad langevad; valitsused on sunnitud siseturul juurdemaksudega kindlustama miinimumhindu, et toetada rahvaostujõudu ja eksportida kahjuga. Võistlus ähvardab muutuda teravamaks kui kunagi varem.

ITAALIA. Itaalia majandus aastavahetusel. — *Italian Economy.*

Itaalia väliskaubanduse silmapaistvaks jooneks 1938. a. esimesel 11 kuul võrreldes e. a. esimese 11 kuuga on sisseveo vähenemine 2496 milj. liiri, kuna väljavedu on püsinud 1937. a. tasemel.

	1938	1937	Vahe
		Esimesel 11 kuul milj. liirid	
Sissevedu	9 859	12 355	-2 496
Väljavedu	7 121	7 100	+ 21
Sisseveo ülekkaal . . .	2 738	5 255	-2 517

Sisseveo vähenemine on tingitud peamiselt nisu sisseveo vähenemisest 1937. a. ja 1938. a. hea nisusaagi tagajärjel nõrga nisusaagi vastu 1936. a. Nisu sissevedu 1938. a. esimesel 11 kuul langes 199 milj. liirile 1387 milj. liiri vastu 1937. a. samal ajal, vahe 1 198 milj., mis moodustab ligi pool sisseveo vähenemise summast. Teise tähtsa osa moodustab õlisseemnete sisseveo langus (536 milj. liirilt 314 milj.-le). Tähtsa osa sisseveo vähenemises moodustab puuvill: vähenemine 215 milj. liiri (1 037 milj. liirilt 1937. a. 11 kuul 882 milj. liirile 1938. a. 11 kuul) oma maa puuvilla-saagi töstmise ja kunstkiudude segamise tagajärjel puuvillale.

Neljanda tähtsa osa moodustab villa sisseveo vähenemine 209 milj. liiri (658 milj. liirilt 1937. a. 11 kuul 459 milj. liirile 1938. a. samal ajal) kunstvilla „lanitali“ tarvituselevõtmise tagajärjel. Villa sisseveo veel tunduvamaks vähenemiseks tehti dekreediga okt. 1938. a. sundusliikuks villa segamine kunstkiududega sisemaal tarvitamiseks määratud kangaste jaoks.

Toitainete ja jookide sissevedu näitab vähenemist. Vähenemist näitab ka mõningate toorainete sissevedu tööstuse jaoks: puumaterjali sissevedu 63 milj. liiri (312 miljoni liirilt 249 milj.-le, toorkummi — 33 milj. liiri (230 milj. liirilt 197 milj. liirile), malmi,

raua ja terase — 19 milj. liiri (713 milj.-lt 694 milj.-le) oma maa kaevanduste toodangu töstmise, vanaraua korjamise ja rauatarvituse (ehitusil) piiramise tagajärjel. Vase sissevedu on vähenenud 6 miljonit liiri (487 milj. liirilt 331 milj.-le). Bensiini sissevedu on langenud 72 milj. liiri (133 milj.-lt 61 milj.-le).

On tõusnud toorete mineraalõlide sissevedu 154 milj. liiri (247 milj.-lt 391 milj.-le) vastavalt nende destilleerimistööstuse arendamisele, mistõttu on langenud ka bensiini sissevedu.

On tõusnud teaduslike masinate ja aparatuuride sissevedu 49 milj. liiri (535 milj.-lt 684 milj.-le), paberi-, papi- ja graafikateoste — 39 milj. liiri (392 milj.-lt 431 milj.-le), ärtside — 20 milj. võrra (86 milj.-lt 106 milj.-le), teaduslike instrumentide (142 milj.-lt 148 milj.-le), arstirohtude (67 milj.-lt 86 milj.-le).

Väljaveos näitavad jõuvankrid ja nende osad tunduvat langust — 248 milj. liiri (859 milj.-lt 611 milj.-le; jõuvankrite arvu järgi — 31 459-lt 18 712-le). Jõuvankrite väjaveo vähenemist loetakse intensiivselt läbiviidava autarkia tagajärjeks: halva oma maa rauatarvituse tagajärjel ei omavat itaalia autod kõrget vastupidavust, mistõttu ostjaskond välismaal olevat vähenemisel.

Suurt langust, 120 milj. liiri, näitab ka puuvillalõnga ja puuvillakangaste väljavedu (1003 milj.-lt 883 milj.-le).

Väiksemal määral — 11 milj. liiri — on langenud Itaalia väljaveos tähtsat kohta omavad kunstkiud (peamiselt kunstsiid): 797 milj.-lt 786 milj.-le. On langenud toorkanepi, kanepilõnga, tsemendi, marmori, väävi, autokummide, nahkkinnaste, kübarate, paberi ja villase lõnga väljavedu.

On tõusnud Itaalia tähtsama väljaveokauba — aed- ja puuvilja — väljavedu 167 milj. liiri (1448 milj.-lt 1615 milj.-le).

Masinate ja nende osade väljavedu on tõusnud 64 milj. liiri (236 milj.-lt 300 milj.-le), anorgaaniliste keemiliste saaduste väljavedu — 26 milj. liiri (87 milj.-lt 113 milj.-le), villaste kangaste 15 milj. liiri (260 milj.-lt 275 milj.-le), relvade — 25 milj. liiri (40 milj.-lt 65 milj.-le), seepide — 9 milj. liiri (8 milj.-lt 17 milj.-le).

Itaalia intensiivsed püüded autarkia saavutamiseks on üldiselt tagajärgi andmas sisseveo vähenemise alal. Tähtsamaks eesmärgiks jääb endiselt täieliku autarkia saavutamine nisu alal, milline võimaldaks ka keskmise saagi korral rahuldada sisemaisi nõudeid. Maaparandustöid jätkatakse senise energiaga. On asutud Tavoliere soode kuivatamisele Puglie's (Appulia). Endine soodega kaetud malaariaohtlik piirkond Tirso jõe rajoonis Sardiinias on muudetud viljakandvaks maa-alaks, millele on kerkinud uus linn Mussolinia.

Teiseks tähtsamaks eesmärgiks on autarkia saavutamine kütteenete alal. Sardiinias on Liburnia-kivisõelademetekasutamist tunduvalt tõstetud. Kaevanduste rajoonis on asutatud uus linn Carbonia.

Sulfaattselluloosi valmistamiseks õlgedest on asutatud uus vabrik Chieti's, Abruzzi'des, peale Torre di Zuino's ehitatud vabriku), milline algas oma tegevust m. a. dets. Ciampino's, Rooma lähedal, algas m. a. dets. tegevust uus vabrik viinamarjade jätete destilleerimiseks, alkoholi ja õlide tootlemiseks.

Käsilähes maaparandusega ja uute vabrikute ehitamisega töötab sisemaalise ümberasustamise komisariaat (Commissariato per l'Immigrazione Interna) ligeset elanike üleviimiseks kõige tihedamalt asustatud rajoonest teisile maa-aladele, kus on avanenud uusi töövõimalusi. Nii viidi üle põllutöölisi Veneetsia tihedalt asustatud piirkonnast Sardiiniasse Tirso jõe ümbruse kuivatatud maa-alale (Mussolinia) ja uute söekaevanduste piirkonda (Carbonia). Sisemaalise ümberasustamise komisariaat, koostööl Liibia Asundamise Ametiga, valib ka põllutöölisi ja põllupidajaid Liibia asustamiseks. M. a. okt. lõpul lahkus Genua ja Neapoli kaudu 1900 põllumeeste perekonda, kokku ligi 20 000 inimest, asumiseks Liibiasse, peamiselt endised pooleteramehed ja põllutöölised.

Dets. lõpul oli sisemaalise ümberasustamise komisariaadi kavast nähtud ette kolmesaja tuhande töölise ümberpaigutamine ühest elamiskohast teise. Mainitud komisariaat ei korralda ainult töölise ümberpaigutamist ühest kohast teise, vaid informeerib ka keskkoolide ja ülikoolide lõpetajaid kohtadest, kus on tarvilikud kesk- ja ülikooli haridusega jõud.

Okt. pidas autarkia kõrgem komisjon Mussolini eesistumisel mitu päeva koosolekuid, kus konstateeriti saavutatud tagajärgi ja otsustati autarkia poliitikat jätkata veel kiiremas tempos. Muuseas otsustati kiviõli-tootmine ligniidist destillatsiooni teel madala temperatuuriga, alkoholitootmise tõstmine viinavalmistamisel järelejäänud viinamarjade jätete destilleerimise teel, suurendada oliivipuude kasvatuspinda, et vältida täielikult oliiviõli sissevedu, tõsta suhkrupeetide destilleeritava alkoholi kogust (suhkrupeetide toodang katab juba sisemaa suhkruarvituuse), tõsta kalandust kalapüügilaevastiku suurendamise ja krediidide andmise teel kalurile.

Itaalia autode turustamise tõstmiseks sisemaal otsustati kaotada liiklemismaks sõiduautodelt alates 1. I. k. a. ja alandada liiklemismaksu veoautodelt.

Suurejoonelised maaparandustööd, autoteede ehitamine, riiklikud toetused uute vabrikute ehitamisel, uute ehitiste püstitamine riigiasutisile, töölismajade ehitamine, hoolekanne emade ja laste eest, toetused „Peale töö“ organisatsioonidele, suured kulud propaganda alal jne., peale selle intensiivne relvastumine maal, merel ja õhus, Eetioopia ülesehitamine, nõuavad suuri summasid.

1939/40. eelarveaasta (eelarveaasta algab 1. juulil) ministrite-nõukogu poolt m. a. dets. vastuvõetud korraliste kulude ja tulude eelarve näeb ette puudujäägi 4 755 milj. liiri.

Puudujääkide katmiseks siselaenude väljaandmisest on valitsus loobunud ja on asunud erakorralisele maksustamisele, lähtudes põhimõttest, et „kapital peab olema riigi teenistuses.“

Okt. 1936. a. pandi erakorraline ühekordne maks kinnisvarale 10% suuruses kinnisvara väärtusest.

Okt. 1937. a. maksustati erakorralise

ühikordse maksuga aktsiaseltsid 10% suuruses kapitalist.

Nov. 1938. a. maksustati erakorralise ühe-

kordse maksuga tööstuslikud ja kaubanduslikud eraettevõtted 7,50% suuruses ettevõtte kapitalist.

ROOTSI.

Rootsi väljavaateid sulfaattselluloositurul.

Sweden's Prospects on Sulphate-Cellulose Market.

Pealkirja all „Rootsi sulfaatmassi toodang on kuuekordistunud alates 1920. a.“ kirjutab „Svenska Dagbladet“ järgmist:

Sulfaatmassitoodang maailmas on näidanud tõusu, millist sel tööstusalal varem ei ole olnud ja seda peamiselt P.-Am. Ühendriigis, Rootsis ja Soomes äsja asetleidnud arenemise tõttu. Toodangu juurdekasv kogu maailmas oli 1934—37. a. sama suur nagu juurdekasv 1913—29. a., s. o. 16 aasta jooksul.

Toodanguvõime on aga tõusnud veel jõudsamini ning vahe tegeliku toodangu ja võime vahel on viimasel aastail suurenenud. Näiteks tõusis 1937. a. toodang maailmas 4,2 milj. tn-le, kuna võime tõusis 5,3 milj. tn-le.

Ainult Rootsis on alates 1920. a. sulfaatmassitoodang kuuekordistunud, kuna sulfiiditoodang on kahekordistunud. Asjaolu, et selle ajastu määratu kiire kapatsiteedi tõus ei ole viinud turu täielise kokkuvarisemise-

ni, annab head tunnustust sulfaatmassisaaduste tarvitamise arenemisjõust. Sulfaattoodete tarvitamise ala on eriti pidevalt kasvanud ka uute pleegitamismeetodite tarvituselevõtmise tõttu.

1937. a. Rootsist eksporditud 860 000 tn sulfaatmassist veeti 420 000 tn ehk ligi pool (48,5%) P.-Am. Ühendriigesse, Inglisse — 14% ja Prantsusse — ca 5%.

P.-Am. Ühendriige 1937. a. tarvidust arvestati 2,7 milj. tn-le, millest imporditi 0,65 milj. tn ning sellest 67% Rootsist.

Arvestades Ameerika sulfaatmassitööstuse arenemist võiks kergesti juhtuda, et ta hakkab ise rahuldama oma maa tarvidust. Tulevikuväljavaateid ei tulevat pidada siiski liiga halvaks, kuna ameerika paberitööstus sõltub suurel määral rootsi kõrgemihuslikust sulfaatmassist; teisalt ei saavat eitada, et olukorra arenemist Ameerikas tuleb jälgida suurima tähelepanuga.

LÄTI. Läti kaubalaevastiku suurenemine. — Increase of Latvian Merchant Marine.

Läti rahaministri poolt kokkukutsutud laevaomanike nõupidamisel selgus, et läti kaubalaevastiku tonnaaži suurendamises on märgata seisakut. Selle nähtuse üks põhjus on olevat kapitalide tagasihoidlik mahutamise laevandusse. Selle olukorra kõrvaldamiseks laevaomanikud on palunud, et muudetakse maksude võtmise seadusi laevanduse osas. Praegune maksude võtmise süsteem ei lubavat areneda laevanduse alal elujõulisil aktsiaseltsidel. Kaubalaevastiku tonnaaži tõstmiseks on tarvilikud suured kapitalid, mida on võimalik realiseerida, tõmmates kaasa suuremal määral erakapitali

ja luues riigivõimu poolt soodsaid tingimusi asutatud ettevõtete tegutsemiseks. Laevanduse alal soodsaimaks ettevõtete vormiks leiti olevat nn. Limited (Gesellschaft mit beschränkter Haftung). Laevaomanike poolt leiti, et laevade sisemaal kinnitades tulevat laevaomanikel kanda 15% riisikot, mida tulevat vähendada. Samuti arvati otstarbetu ja koormavana, et Latviijas hüpoteegipank andes laenu selle kindlustuseks nõuab peale laeva veel muud kinnisvaraobligatsiooni, mis sunnib laevaseltse soetama peale laevade ka teisi kinnisvaru.

Teravilja kokkuost riigi poolt. — State Purchase of Grain.

Läti riigi-teraviljabüroo andmeil on alates aug. m. a. kuni 1. I k. a. ostetud riigi poolt kokku põllupidajailt 136 675 tn mitmesugust teravilja 27 385 000 lati väärtuses. Pealeselle on suuremal kogusel ostnud vilja kokku eraettevõtjad, eriti nisu ja otri, mille

järgi arvatakse teravilja eest põllupidajale väljamakstud summa ulatuvat umbes kuni 35 milj. latile. Kõige rohkem on müüdnud vilja Kuuramaa — 52 299 tn 10 205 000 lati väärtuses. Mõnedes ringkonnis arvatakse viljakokkuostu jätkuvalt veel kuni 1. IV k. a.